

POD JEDNOU, ČI POD OBOJÍ?

Foto: zolnierek - Adobe stock

OTEC ZDENĚK DRŠTÍKA

Tak nám, velevázení pánové, Velikonoce pěkně uplynuly a liturgická doba velikonoční utíká nezadržitelně vstříc svatodušním svátkům. Přes-to mi, prosím, dovolte, abych se za nimi ještě letmo ohlédl. Ale opravdu jen velmi letmo.

Zelený čtvrtek byl zvláštní mnoha způsoby; jednou z těch zvláštností bylo, že se svátost oltářní podávala pod obojí způsobou – tedy kněz i ostatní lidé přijímali Kristovo tělo i jeho krev. Zelený čtvrtek je jedním ze dvou dnů, kdy se tak děje pravidelně, nebo se tak alespoň dít má. Tím druhým dnem je slavnost Těla a krve Páně, kterou slavíme druhý čtvrtek po slavnosti Seslání Ducha Svatého; ovšem může se slavit i následující neděli.

Způsob není způsob

Použil jsem zvláštní spojení „pod obojí způsobou“. Není to překlep, opravdu jsem nechtěl napsat „pod způsobem“.

Bezpochyby víte, pánové, že při mši svaté se z chleba a vína stává Kristovo tělo a krev. Víme to, protože to potvrdil sám Pán, a my nemáme důvod mu nevěřit. Ale naši předkové ve víře byli lidé hloubaví a vrhlo jim hlavou, jak se tato zvláštní proměna vlastně děje. Věděli totiž, co víme i my – že proměněné hostie i mešní víno vypadají naprosto stejně jako neproměněné – stejný tvar, stejná barva, stejná chuť. Co se tedy děje?

Teologové nakonec dospěli k tomu, že nejlépe půjde eucharistie popsat pomocí pojmů a termínů z řecké filozofie (přeložených pro jistotu do latiny, aby se to nepletlo). Filozof jménem Aristotelés rozlišoval u každé věci několik jejích stránek – říkal

jim kategorie. Tou nejdůležitější byla substance neboli podstata. Podstata je tím, co dělá každou věc právě tím, čím ta věc je – podstatou dřeva je to, že je to dřevo, podstatou koně je to, že je kůň.

Ostatní kategorie se všeobecně nazývají akcidenty neboli případy – ty se mohou u každé věci měnit, aniž by se musela změnit podstata. Patří sem například množství, dnes bychom řekli hmotnost, místo a poloha, v níž se daná věc nachází, a také veškerý vnější vzhled. Zmínovaný kůň může být černý, bílý nebo třeba vícebarevný, malý nebo velký, ale pořád je to kůň.

Když tedy mluvíme o Nejsvětější svátosti, říkáme, že se při proměňování mění podstata, zatímco případy zůstávají. Proměněná hostie vypadá jako chléb, chutná jako chléb, má stejné fyzikální vlastnosti, ale ve své podstatě – tedy ve vlastní skutečnosti – to chléb není; je to Kristovo tělo. A stejně tak je tomu s proměněným vínem, které se stává Kristovou krví. A abychom nemuseli zdlouhavě mluvit o podstatě Kristova těla s případy chleba, vznikl pojem „způsob“.

Tělo a krev patří k sobě

Bezpochyby jste se už někdy v duchu, nebo i nahlas ptali, proč při běžné mši přijímají lidé kromě kněze jen Kristovo tělo, tedy pouze pod jednou způsobou. Kristus přece ustanovil eucharistii pod způsobami dvěma – chleba a vína. Je tedy vůbec přípustné podávat jen pod jednou?

Přípustné to rozhodně je, a navíc je to i praktičtější. Hostie se totiž mnohem snáz uchovávají, když se jich při mši promění víc, než bylo třeba; s proměněným vínem by to bylo značně složitější. Krom toho je třeba uchovávat hostie pro nemocné a pro umírající, kterým je kněz nebo jáhen přináší – to by bylo také komplikované, kdyby měli přijí-

mat podobojí. A když si vzpomenete na to, jak se podávalo pod obojí na Zelený čtvrtek, věřím, že mi dáte za pravdu, že je zvláště ve velkých kostelích, kde se sešlo mnoho lidí, snazší podávat jen podjednou.

Ovšem žádné praktické důvody by nestačily, kdyby církev dobře nevěděla, že podávání podjednou žádného člověka o Kristovu přítomnost ve svátosti neokrádá. Proč?

V Nejsvětější svátosti totiž není přítomno něco, ale Někdo. Věříme přece, že Ježíš Kristus třetího dne po své smrti skutečně vstal z mrtvých a skutečně žije – právě teď, když čtete tyto řádky, je Kristus zcela skutečně a nepopíratelně živý úplně stejně jako v den svého zmrtnýchvstání.

Možná vás někdy napadlo, proč po proměňování následuje ve mši tzv. tajemství víry – v něm se obvykle mluví o Kristově vzkršení nebo o jeho návratu na zem na konci času. Je to proto, že naši předkové ve víře měli velmi citlivé vnímání symbolů a zcela jasně a správně rozeznali v eucharistii odkaz na Kristovu smrt – totiž ve znamení těla odděleného od krve. Proto si připomínali, že Kristovou smrtí nic nekončí a že následuje vzkršení.

Když tedy přijímáme oltářní svátost, ať už pod jednou, nebo pod oběma způsoby, přijímáme v ní skutečného, živého, vzkršeneho Ježíše Krista, tedy celého a úplného, s tělem i krví. Nepřijímáme něco, tedy mrtvé tělo bez krve, nýbrž Někoho, svého živého Pána a Spasitele, tak jak je živý právě teď, i když ho nevidíme.

A ještě jednu poznámku na závěr: Pokud se naše naděje naplní, budeme trávit věčnost právě ve společenství s Kristem. Proto je přijímání Kristova těla ideální přípravou na tuto věčnost – pokud nezapomínáme, koho v ní přijímáme.

SCHODY DO NEBE

Píše ZBYNĚK PAVIENSKÝ
Kreslí CZINA

DOMINIK SE V MINULÉM DÍLE DOMNÍVAL, ŽE NEMÁ ŽÁDNÉ NEPŘÁTELE. TO OVŠEM NEPLATÍ NA SOCIÁLNÍCH SÍŤÍCH, KDE SI DISKUTUJÍCÍ IDOU ZUŘIVĚ PO KRKU.

POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ.